

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2023-278-2-61-65>

УДК 331

НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Курцев О.Ю., Попова Г.Є.

CONSEQUENCES OF INTERNATIONAL MIGRATION FOR SOCIAL RELATIONS

Kurtsev O.Y., Popova H.Y.

В представленій роботі розкрито поняття міжнародної міграції та визначено основні її особливості. Представлено основний вплив міжнародної міграції на тренди розвитку суспільних відносин. Міжнародна міграція, як процес переселення людей з однієї країни до іншої, має великий вплив на суспільні відносини. Визначено окремі наслідки міжнародної міграції з зазначенням їх впливу на суспільні відносини. Міжнародна міграція з точки зору культурної різноманітності. Міграція призводить до змін в культурному складі суспільства, створюючи більш різноманітну і багатогранну культурну суполку. Це може призвести до збагачення культурного досвіду, сприяти міжкультурному діалогу та розвитку культурного плюралізму.

Мігранти вносять значний внесок у суспільство, як економічно, так і соціально. Вони працюють в різних сферах, заповнюючи прогалини на ринку праці та забезпечуючи додаткові економічні ресурси. Міграція може стимулювати економічне зростання та розвиток.

Міграція створює можливості для міжкультурного спілкування і взаєморозуміння. Люди з різних культур навчаються спілкуватися, розуміти одне одного та вирішувати спільні проблеми. Це сприяє толерантності, взаємному повагу та підтримці міжкультурного діалогу.

Міграція також може створювати соціальні виклики, зокрема в сферах житлового будівництва, освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення. Необхідно вирішувати питання інтеграції мігрантів в суспільство, забезпечувати доступ до основних послуг та прав людини.

Міграція може впливати на політичну ситуацію в країні, зокрема через зміни в демографічній структурі та політичному дискурсі. Важливо забезпечити ефективне управління міграційними процесами та врегулювання міграційної політики для забезпечення стабільності та соціальної гармонії.

Таким чином, в підсумку можливо стверджувати, що міжнародна міграція є складним і багатогранним явищем, яке має як позитивні, так і виклики. Важливо розробляти політику та стратегії, які забезпечуватимуть ефективне управління міграційними процесами та сприятимуть позитивному впливу міграції на суспільні відносини.

Ключові слова: міграційний процес, безпека, трудовий потенціал, міграційні потоки, воєнна міграція

Вступ. Міжнародна міграція є складним явищем, яке потребує уваги та ефективного управління з боку урядів та міжнародних організацій. Важливо розробляти політики, що сприяють позитивним аспектам міграції, таким як економічний розвиток, культурний обмін та соціальна інтеграція, а також забезпечувати захист прав та добробут мігрантів. Саме тому міжнародна міграція має суттєвий вплив на розвиток міжнародних відносин та суспільних відносин.

Так слід зазначити, що міжнародна міграція сприяє культурному обміну між країнами. Мігранти привносять з собою свою культуру, мову, традиції та звичаї, що сприяє розширенню культурного розмаїття та взаєморозумінню між народами.

Також мігранти вносять значний внесок у економіку країн, до яких вони переселяються. Вони працюють в різних галузях, заповнюють вакансії на ринку праці та створюють нові підприємства. Це сприяє економічному зростанню, збільшенню обсягу внутрішнього споживання та розвитку місцевого бізнесу.

Міграція впливає на демографічну структуру країн, зокрема на склад населення за віком, статтю та етнічним походженням. Це може мати демографічні наслідки, такі як зміна розміру населення, старіння населення та збільшення етнічної різноманітності.

Мігранти потребують соціальної інтеграції в новому середовищі. Це означає навчання мови, адаптацію до нових культурних норм та здобуття навичок, необхідних для успішного функціонування в новій спільноті. Забезпечення ефективної соціальної інтеграції є важливим аспектом управління міграційними процесами.

Міграція має великий вплив на міжнародні відносини, зокрема на дипломатичні, торговельні та культурні зв'язки між країнами. Вона вимагає співробітництва та обміну інформацією між державами, а також розробки відповідних політик та угод, що регулюють міграційні процеси.

Саме тому тематика поточного дослідження є актуальною та має досить широке коло дискусійних моментів, щодо визначення основних позитивних та негативних рис міграційних потоків.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Питання розвитку трудових ресурсів, формування інтелектуального капіталу, а також впливу міграції на представлені процеси займаються провідні вітчизняні та зарубіжні фахівці: Д. Колдуелл, Р. Ласлетт, Д. Массі, О. Зима, Н. Короленко, О. Птащенко, Н. Резнікова, О. Собко, Н. Ушенко, В. Щербак та інші.

Представлена проблематика є особливо актуальною сьогодні для України та Європейських країн.

Метою представленої роботи є визначення основних особливостей міжнародної міграції та визначення можливих позитивних та негативних наслідків міграційних процесів.

Матеріали та результати дослідження. Міграція та міграційний процес в цілому, це багатогранне поняття вивчення якого займаються провідні міжнародні інституції та вчені. Саме тому поняття міжнародної міграції дістало багато тлумачень у різних вчених. Спираючись на дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених та економістів [3-12] представимо наступне тлумачення даної категорії: «Міжнародна міграція - це процес переміщення людей з одної країни в іншу країну з метою постійного або тимчасового проживання та працевлаштування». Вона включає переміщення людей через

міжнародні кордони з різних причин, таких як пошук кращих економічних умов, політична нестабільність, війни, соціальні чи культурні фактори.

Міжнародна міграція має вплив на економіку, соціальну сферу та культурний розвиток як країн-приймачів, так і країн-емігрантів. Вона створює можливості, але також постає виклики, пов'язані з інтеграцією мігрантів, правами людей та управлінням міграційними процесами.

Міжнародна економіка не вперше зіткнулась з питанням міграції, котра розбалансовує вщент міжнародні суспільні відносини. Зокрема, 16 червня 2022 року Управління Верховного комісара ООН у справах біженців опублікувало доповідь, де зазначається, що станом на 2022 рік у світі кількість людей, що була вимушена покинути свій дім перевищила 100 мільйонів.

За оцінками ООН, до кінця 2021 року кількість людей, які тікають від війни, насильства, переслідувань і порушень прав людини, досягне 89,3 мільйона. Це на 8 відсотків більше, ніж рік тому, і більш ніж вдвічі більше, ніж десять років тому, повідомляє організація [1].

Якщо в глобальному масштабі людська мобільність оцінюється здебільшого позитивно, то для окремих регіонів, країн, народів чи етнічних груп міграційні процеси часто супроводжуються руйнівними наслідками: деградацією ландшафту, зміною клімату, забрудненням землі та води, занепадом або навіть зникненням етнічного та культурного походження. Через це міграцію та пов'язані з нею питання безпеки необхідно правильно розуміти, оскільки нерегульовані, неконтрольовані та погано пояснені соціальні процеси приховують виклики та загрози для суспільства та планети.

Греція є історичним і насиченим прикладом спаду у розвитку держави, щодо якої відбувається позачергове сприйняття мігрантів. Дестабілізація в країні відбувається у трьох напрямках [2]:

1. Відбувається просідання фінансового бюджету у сторони яка приймає мігрантів та біженців;

2. Зростає конкуренція на дешеву робочу силу, оскільки % дешевої робочої сили на ринку праці будь-якої держави сягає майже на половину трудових ресурсів, то безробіття місцевих жителів, а відповідно і їх життєвий рівень, починає зазнавати погіршення

3. Духовно-релігійний напрямок. Мігранти, що потрапляють до країни вносять разом із своєю присутністю невід'ємний духовний ас-

пект – це полягає у складовій частині здоров'я людини, оскільки за конвенцією ООН духовне здоров'я є невід'ємною складовою частиною гарантовану людині для її здоров'я та існування. Непорушні звичаї, зокрема мусульманства дестабілізують християнський простір і це додає вагомий відсоток у суспільну напругу міжнародної міграції.

Такий детальний досвід Греції за останні роки повинен був спонукати Європейський Союз до перегляду стратегії прийняття, яке було стале, щодо переформатування визначення терміну “Міжнародна трудова міграція – як переміщення працюючих людей з однієї країни в іншу на світовому ринку праці.” І більш деталізовано врахувати досвід України, як держави, котра є каталізатором такого переформатування.

З кінця 2021 року з України почали виїзд заможні фінансово громадяни, оскільки загострення конфлікту на Сході України набрав оберти. А з 24 лютого 2022 року кількість біженців сягнула в сотнях тисяч на добу. Так, за перший місяць воєнного стану з України виїхало 3,6 млн осіб. За оцінками Міжнародної організації з міграції, ще 6,5 млн осіб покинули постійне місце проживання та переїхали в межах країни [4-5].

Жителі європейських країн віддають перевагу іммігрантам подібного расового або етнічного походження, свідчать дані Європейського соціального дослідження, проведеного в 2018 році. Цим можна пояснити відкритість до біженців з України та їхню готовність підтримати їх.

Питання расового та етнічного походження дали позитивні чинники до налагодження суспільних відносин на першому етапі прийняття мігрантів з України, але подекуди зростала напруга, і, саме тут необхідними стали державні чинники та швидке прийняття законодавчих змін у певній державі Європейського Союзу.

Перед урядами Європейського союзу сьогодні постають два важливих питання щодо міграційних процесів, це є питання демографічних ям та дефіциту трудових ресурсів.

Оскільки демографічна яма — це зменшення чисельності населення внаслідок зниження народжуваності при незмінній смертності, і феномен демографічної ями небезпечний тим, що він не тільки активний в даний момент, але може давати про себе знати протягом тривалого часу в різні роки, за умови наростаючого соціального чинника очевидно, що міграція

з України є найбільш сприятливою можливістю задля вирішення питань цього напрямку.

Дефіцит трудових ресурсів є опосередкованим наслідком триваючої демографічної ями, скорегованої на соціальні чинники. Приймаючи мігрантів з України задля вирішення питання власного насичення трудовими ресурсами повинно проводитися негайне розгортання заходів: планування соціальний чинник прийому трудових ресурсів у громади, аналітичний набір персоналу, підбір персоналу для майбутнього пере кваліфікування, визначення винагород і пільг достроково тим, хто стає до роботи, адаптацію мовою, навчання у дуальній формі..

Висновки. Таким чином, класично вважається, що соціальні відносини – відносно стійкі зв'язки між індивідами і соціальними групами, обумовлені їх неоднаковим положенням в суспільному житті. Суспільні відносини (соціальні) – це завжди відносини з приводу того чи іншого матеріального чи духовного об'єкту. Вони складають між соціальними суб'єктами в процесі їх спільної життєдіяльності на основі і з приводу задоволення спільних інтересів і потреб. Саме соціальні потреби і інтереси обумовлюють існування соціальних зв'язків між людьми, саму людську діяльність.

Саме такий соціальний чинник набув значущості виключно через те, що перехід до нового формату життя мігрантів з України ставить їх перед вибором,- до якої групи соціальності вони себе віднесуть, оскільки кожен для себе приймає рішення: як довго перебувати на соціальній (суспільній) допомозі, чи потрібно опановувати мову задля працевлаштування; чи є перспектива кар'єрного зростання з огляду на вік. Доречно зазначити, що досвід перебування в іншій країні та взаємодії з бюрократичними інституціями для багатьох людей, які тікають від війни, є новим.

Л і т е р а т у р а

1. Аналітична записка: сфера праці і COVID-19. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sg_policy_brief_world_of_work_and_covid_19_russian.pdf
2. Вісник МОП: COVID-19 і сфера праці. Четвертий випуск. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/briefingnote/wcms_746704.pdf
3. Короленко Н. В., Петросян А. А. Міжнародна міграція робочої сили: причини та наслідки. Ефективна економіка. 2021. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8515>.

- DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.85
4. Міграція // Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. – 2021. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/migration>
 5. Міграція та безпека: науково-експертний дискурс [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Migratsijni-trendy.pdf>
 6. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Від протекціонізму до неопротекціонізму: нові виміри ліберального регулювання / Міжнародна економічна політика 2017. № 2 (27) [Електронний ресурс]. – URL: http://iejournal.com/journals/27/2018_4_Panchenko_Reznikova.pdf
 7. Птащенко О.В. Рейтингування трудового потенціалу в умовах глобалізації. Науковий фаховий журнал «Вісник Київського національного університету технологій та дизайну, СЕРІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ». – Київ, КНУТД, 2018. - № 5 (127), 2018. – С. 111-119. DOI: 10.30857/2413-0117.2018.5.11
 8. Птащенко О.В. RANKING AS AN EFFECTIVE TOOL FOR QUALITY ASSURANCE OF LABOR POTENTIAL. Науковий фаховий журнал «Менеджмент» Київського національного університету технологій та дизайну. – 2018. - Issue 2 (28). – С. 87-98. DOI: 10.30857/2415-3206.2018.2.7
 9. Раймер Й. Homo Urbanus. Парадокс еволюції /Пер. з нідерландської Я. Довгополого. – К.: Видавництво Жупанського, 2017. – 136 с.
 10. Резнікова Н. В. Нова норма світової економіки: зміст та ключові ознаки глобальних ризиків в контексті незалежності / Н.В. Резнікова, О.А. Івашенко // Інвестиції - №9. – 2017.
 11. Резнікова Н. Економічна незалежність країн в умовах глобальних трансформацій / Н.В. Резнікова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 460 с.
 12. Сааков В. ООН: У світі понад 100 мільйонів біженців і переміщених осіб / Валерій Сааков. – 2022. – URL: <https://www.dw.com/uk/oon-u-sviti-ponad-100-milioniv-bizhentsiv-i-peremishchenykh-osib/a-62148777>
 4. Mihratsiya // Posibnyk z osvity v oblasti prav lyudyny za uchasti molodi. – 2021. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/migration>
 5. Mihratsiya ta bezpeka: naukovo-ekspertnyy dyskurs [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu do resursu: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Migratsijni-trendy.pdf>
 6. Panchenko V.H., Reznikova N.V. Vid protektsionizmu do neoprotektsionizmu: novi vymiry liberal'noho rehulyuvannya / Mizhnarodna ekonomichna polityka 2017. № 2 (27) [Elektronnyy resurs]. – URL: http://iejournal.com/journals/27/2018_4_Panchenko_Reznikova.pdf
 7. Ptashchenko O.V. Peptynhuvannya trudovoho potentsialu v umovakh hlobalizatsiyi. Naukovyy fakhovyy zhurnal «Visnyk Kyivivs'koho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dizaynu, SERIYA «EKONOMICHNI NAUKY». – Kyiv, KNUTD, 2018. - № 5 (127), 2018. – S. 111-119. DOI: 10.30857/2413-0117.2018.5.11
 8. Ptashchenko O.V. Ranking as an effective tool for quality assurance of labor potential. Naukovyy fakhovyy zhurnal «Menedzhment» Kyivivs'koho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dizaynu. – 2018. - Issue 2 (28). – S. 87-98. DOI: 10.30857/2415-3206.2018.2.7
 9. Raymer Y. Homo Urbanus. Paradoks evolyutsiyi /Per. z niderlands'koyi YA. Dovhopoloho. – K.: Vydavnytstvo Zhupans'koho, 2017. – 136 s.
 10. Reznikova N. V. Nova norma svitovoyi ekonomiky: zmist ta klyuchovi oznaky hlobal'nykh ryzykiv v konteksti nezalezhnosti / N.V. Reznikova, O.A. Ivashchenko // Investytsiyi - №9. – 2017.
 11. Reznikova N. Ekonomichna nezalezhnist' krayin v umovakh hlobal'nykh transformatsiy / N.V. Reznikova. – K.: Ahrar Media Hrup, 2018. – 460 s.
 12. Saakov V. OON: U sviti ponad 100 mil'yoniv bizhentsiv i peremishchenykh osib / Valeriy Saakov. – 2022. – URL: <https://www.dw.com/uk/oon-u-sviti-ponad-100-milioniv-bizhentsiv-i-peremishchenykh-osib/a-62148777>

References

1. Analychna zapyska: sfera pratsi i COVID-19. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sg_policy_brief_world_of_work_and_covid_19_russian.pdf
2. Visnyk MOP: COVID-19 i sfera pratsi. Chetvertyy vypusk. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/briefingnote/wcms_746704.pdf
3. Korolenko N. V., Petrosyan A. A. Mizhnarodna mihratsiya robochoyi syly: prychny ta naslidky. Efektyvna ekonomika. 2021. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8515>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.85

Kurtsev O.Y., Popova H.Y. Consequences of international migration for social relations.

The presented work reveals the concept of international migration and defines its main features. The main influence of international migration on trends in the development of social relations is presented. International migration, as a process of resettling people from one country to another, has a great impact on social relations. Certain consequences of international migration are determined, with their influence on social relations indicated.

International migration from the point of view of cultural diversity. Migration leads to changes in the cultural composition of society, creating a more diverse and multifaceted cultural community. This can lead to the enrichment of cultural experience, promote

intercultural dialogue and the development of cultural pluralism.

Migrants make a significant contribution to society, both economically and socially. They work in various fields, filling gaps in the labor market and providing additional economic resources. Migration can stimulate economic growth and development.

Migration creates opportunities for intercultural communication and mutual understanding. People from different cultures learn to communicate, understand each other and solve common problems. This promotes tolerance, mutual respect and support of intercultural dialogue.

Migration can also create social challenges, particularly in the areas of housing, education, health care and social security. It is necessary to solve the issue of integration of migrants into society, to ensure access to basic services and human rights.

Migration can affect the political situation in the country, in particular through changes in the demographic structure and political discourse. It is important to ensure effective management of migration

processes and regulation of migration policy to ensure stability and social harmony.

Thus, in conclusion, it is possible to state that international migration is a complex and multifaceted phenomenon, which has both positive and challenging aspects. It is important to develop policies and strategies that will ensure effective management of migration processes and contribute to the positive impact of migration on social relations.

Key words: *migration process, security, labor potential, migration flows, military migration.*

Курцев Олексій Юрійович – к.юр.н., доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Попова Ганна Євгенівна – студентка 2 курсу, спеціальності 292 міжнародні економічні відносини Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Стаття подана 03.04.2023.